

მიგრაციის მიზნები და მისი გავლენა ეკონომიკაზე

თამარ მარბიანი

ბიზნეს ადმინისტრირების დოქტორი,
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი

მიგრაცია არის მრავალგანზომილებიანი პროცესი, რომელიც ორაზროვნად მოქმედებს მასპინძელი საზოგადოების ეკონომიკური ცხოვრების სხვადასხვა კომპონენტებსა და ინდივიდუალურ პარამეტრებზე. უფრო მეტიც, ამ ზემოქმედების მიმართულება და ინტენსივობა შეიძლება მნიშვნელოვნად განსხვავდებოდეს თითოეულ კონკრეტულ შემთხვევაში. იმიგრაციის სპეციფიკიდან გამომდინარე, მისი შედეგების სწორი შეფასება რთული ამოცანაა, რომელიც მოითხოვს ყოვლისმომცველ და დაბალანსებულ ანალიზს. ტრადიციულად ითვლებოდა, რომ იმიგრაცია უზრუნველყოფს მასპინძელ საზოგადოებებს დაკარგული შრომითი რესურსებით და მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს მათ ეკონომიკურ განვითარებაში. მიგრანტები ხშირად ირჩევენ თავიანთ რეგიონში არსებულ ქვეყანაში ცხოვრებას. თუმცა, საერთაშორისო მიგრაციის მნიშვნელოვანი ნაწილი ხდება დიდ დისტანციებზე, განსაკუთრებით განვითარებადი ბაზრიდან და განვითარებადი ქვეყნებიდან განვითარებულ ეკონომიკებამდე.

ადამიანთა მიგრაციის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი არის შემოსავლის განსხვავება წარმოშობისა და დანიშნულების ქვეყნებს შორის. მდიდარი ქვეყნები იზიდავენ მეტ იმიგრანტს, განსაკუთრებით ახალგაზრდა მოსახლეობას ქვეყნებიდან.

არსებობს ეკონომიკაზე იმიგრაციის გავლენის შეფასების სირთულე. ეს არის გავლენა საგადასახადო შემოსავლებზე და მთავრობის დანახარჯებზე. ერთი მხრივ, იმიგრანტები გადასახადებს იხდიან და ამგვარად დანახარჯების დაფარვას ხელს უწყობენ, მეორე მხრივ, ისინი მთავრობას დანახარჯს უზრდიან, რადგან მათი მანქანების გადაადგილებას გზები სჭირდება, მათ ბავშვებს-სკოლები, რომ ისწავლონ და ა. შ. რადგან ბევრი იმიგრანტი მცირე ხელფასზე მუშაობს და, შესაბამისად, მცირე გადასახადს იხდის, ისინი უფრო მეტ დამატებით დანახარჯებს წარმოშობენ, ვიდრე-იხდიან. მიუხედავად აღნიშნულისა საერთაშორისო პოლიტიკის კოორდინაცია მოითხოვს ლტოლვილთა მიგრაციასთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარებას, რაც მოიცავს ლტოლვილების მასპინძლობის ხარჯების თანადაფინანსებას და განვითარებად ბაზრებსა და განვითარებად ქვეყნებში მათი ინტეგრაციის ხელშეწყობას.

საკვანძო სიტყვები: ომი, შრომითი მიგრაცია, ყოფილი საერთაშორისო სტუდენტები, როგორც შრომითი მიგრანტები, უმუშევრობა, სასოფლო წარმოების სპეციალიზაცია, დაცული სქემები, შემოსავლების ზრდა.

შესავალი

შრომის ბაზრის მოქნილობა და ეფექტურობა წარმოადგენს სოციალურ-ეკონომიკური სისტემის მდგრადი, განვითარების ერთ-ერთ ძირითად ფაქტორს. სოციალური და

ეკონომიკური შოკები სერიოზულ გავლენას ახდენს დასაქმების პროცესების დინამიკაზე და, შედეგად, ეკონომიკური სისტემის განვითარებაზე. ეკონომიკურმა კრიზისმა და პანდემიამ გაამწვავა დასაქმების საკითხები შრომის ბაზარზე და მიუთითა კომუნიკაციების დიგიტალიზაციის პროცესის გარდაუვალობაზე, მნიშვნელოვნად შეცვალა ორგანიზაციები და ტექნოლოგიები პროფესიულ საქმიანობაში.

მასასადამე მიგრაცია არის მრავალგანზომილებიანი პროცესი, რომელიც ორაზროვნად მოქმედებს მასპინძელი საზოგადოების ეკონომიკური ცხოვრების სხვადასხვა კომპონენტებსა და ინდივიდუალურ პარამეტრებზე. უფრო მეტიც, ამ ზემოქმედების მიმართულება და ინტენსივობა შეიძლება მნიშვნელოვნად განსხვავდებოდეს თითოეულ კონკრეტულ შემთხვევაში. იმიგრაციის სპეციფიკიდან გამომდინარე, მისი შედეგების სწორი შეფასება რთული ამოცანაა, რომელიც მოითხოვს ყოვლისმომცველ და დაბალანსებულ ანალიზს. ტრადიციულად ითვლებოდა, რომ იმიგრაცია უზრუნველყოფს მასპინძელ საზოგადოებებს დაკარგული შრომითი რესურსებით და მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს მათ ეკონომიკურ განვითარებაში. მიგრაციული პროცესები მიმდინარეობს მთელ მსოფლიოში და აქვს მულტივექტორული ორიენტაცია, მაგრამ შრომის ბაზარზე ჩამოყალიბდა მკაფიოდ განსაზღვრული ცენტრები, რომლებშიც ძირითადად შრომითი რესურსები მიედინება. მიგრანტები ხშირად ირჩევენ თავიანთ რეგიონში არსებულ ქვეყანაში ცხოვრებას. თუმცა, საერთაშორისო მიგრაციის მნიშვნელოვანი ნაწილი ხდება დიდ დისტანციებზე, განსაკუთრებით განვითარებადი ბაზრიდან და განვითარებადი ქვეყნებიდან განვითარებულ ეკონომიკებამდე.

1. მიგრაციის ძირითადი ეკონომიკური მიზეზები

მოცემულ თემაში განვიხილავ მიგრაციის ძირითადად ეკონომიკურ მიზეზებს და მის გავლენას მოწინავე ეკონომიკებზე, ლტოლვილთა იმიგრაციას განვითარებად ქვეყნებში და ყოფილ საერთაშორისო სტუდენტებს, როგორც შრომითი მიგრაციის მნიშვნელოვან წყაროს.

1. განვითარებად ბაზრებსა და განვითარებად ქვეყნებს შორის მიგრაციას, რომელიც ძირითადად გამოწვეულია ომით, უფრო ლოკალიზებული ფენომენია, რადგან მოსახლეობა უეცრად ტოვებს სახლს, მხოლოდ მწირი საშუალებებით, რათა გადავიდნენ უსაფრთხო ადგილას, ჩვეულებრივ, სამშობლოსთან ახლოს. ამრიგად, ლტოლვილთა მიგრაციის შემთხვევაში, განვითარებადი ბაზრები და განვითარებადი ქვეყნები მათთვის როგორც საწყისი, ასევე მთავარი დანიშნულების პუნქტებია.

რუსეთის აგრესიულმა ომმა უკრაინის წინააღმდეგ, რომელიც დაიწყო 2022 წლის 24 თებერვალს, გამოიწვია მასობრივი ფრენა. OECD-ის ქვეყნებმა მყისიერად უპასუხეს უკრაინის მოქალაქეებს და საიმიგრაციო შეღავათები მიანიჭეს, როგორცაა ვიზებისგან გათავისუფლება, ყოფნის გახანგრძლივება ან საიმიგრაციო განაცხადების პრიორიტეტიზაცია. ევროკავშირის საბჭომ პირველად მიიღო დროებითი დაცვის დირექტივა, რომელიც ითვალისწინებს ბენეფიციართა უფლებების კომპლექსს ევროკავშირის ყველა წევრ ქვეყანაში. ევროკავშირის არაწევრმა OECD-ის ქვეყნებმა ასევე მიიღეს, სხვადასხვა ხარისხით, ზომები, რათა ხელი შეუწყონ ომს გაქცეული უკრაინელი ხალხის შესვლას და დარჩენას.

2022 წლის სექტემბრის შუა რიცხვებისთვის ევროკავშირსა და OECD-ის სხვა ქვეყნებში დაფიქსირდა თითქმის 5 მილიონი ინდივიდუალური ლტოლვილი უკრაინიდან, რომელთაგან დაახლოებით 4 მილიონი დარეგისტრირდა დროებითი დაცვის ან მსგავსი ეროვნული დაცვის სქემებზე ევროპაში.

2. ადამიანთა მიგრაციის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი არის შემოსავლის განსხვავება წარმოშობისა და დანიშნულების ქვეყნებს შორის. ამავდროულად, ძირითადად შრომითი მიგრაცია მიდის ქვეყნებში, რომლებსაც ახასიათებთ ეკონომიკური თავისუფლების უფრო მაღალი დონე, მიმზიდველი ინსტიტუციური გარემო ბიზნესის წარმოებისთვის და დასაქმების შესაძლებლობები ეკონომიკის ფორმალურ სექტორში, რის შედეგადაც მიგრაციული ნაკადები უფრო დიდ გავლენას ახდენს იმ ქვეყნებზე, რომლებშიც მიგრანტების წილი ადგილობრივ მოსახლეობაში 4%-მდეა კერძოდ: მოსახლეობის დასაქმების პროცესებზე, შრომითი მიგრანტების ნაკადების დინამიკის სპეციფიკაზე, მათ ასაკზე და კვალიფიკაციაზე.

მდიდარი ქვეყნები იზიდავენ მეტ იმიგრანტს, განსაკუთრებით ახალგაზრდა მოსახლეობას ქვეყნებიდან. შრომითი მიგრანტების უმრავლესობას არ აქვთ სტაბილური სამუშაო თავიანთ ქვეყნებში. ასევე ერთ სულ მოსახლეზე დაბალი შემოსავლის მქონე ქვეყნებს აქვთ ემიგრაციის მაღალი დონე, მაგრამ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ისინი არ არიან ძალიან ღარიბი. ეს იმაზე მეტყველებს, რომ ასეთი ადამიანები სიღარიბეში არიან ჩარჩენილი, რადგან მათ არ გააჩნიათ მიგრაციასთან დაკავშირებული ხარჯების გადახდის შესაძლებლობა. ამასთან არ უნდა დაგვავიწყდეს რომ მიგრაციის ხარჯები მოიცავს გეოგრაფიულ და ენობრივ ბარიერებს, რომლებიც ერთად განაპირობებს მიგრაციის ნაკადების ცვალებადობას.

შრომის მობილობის ნამდვილი გმირული ეპოქა მე-19 საუკუნის ბოლო და ადრეული მე-20 საუკუნის დასაწყისი იყო. ამ პერიოდში იმიგრაცია ზოგიერთ ქვეყანაში მოსახლეობის გაზრდის ძირითადი წყარო გახდა, ხოლო ემიგრაციამ სხვა ქვეყნებში მოსახლეობის შემცირება გამოიწვია. გლობალურ ეკონომიკაში, რომელიც ინტეგრირებული იყო რკინიგზით, გემებით, ტელეგრაფის კაბელებით, მიგრაციის ლეგალური შეზღუდვა არ არსებობდა, ათობით მილიონი ადამიანი უკეთესი ცხოვრების ძიებაში დიდი მანძილზე გადაადგილდებოდა. ჩინელები სამხრეთ აზიასა და კალიფორნიაში გადავიდნენ, ინდოელები - აფრიკაში და კარიბის აუზის ქვეყნებში; იაპონელები - ბრაზილიაში. თუმცა ყველაზე დიდი მიგრაცია იყო ევროპის პერიფერიებიდან. სკანდინავიიდან, ირლანდიიდან, იტალიიდან და აღმოსავლეთ ევროპიდან ადამიანები ჭარბმინიანი და მაღალხელფასიანი ქვეყნებისკენ მიიწევდნენ: აშშ-ში, კანადაში, არგენტინასა და ავსტრალიაში.

მიგრაციის არარსებობის შემთხვევაში, ქვეყნებს შორის ხელფასების განსხვავება ტექნოლოგიის ან შრომასთან დაკავშირებული მიწის რესურსის სხვადასხვაობით შეიძლება იყოს გამოწვეული. თუ მუშახელი სამამულო ქვეყნიდან უცხო ქვეყანაში გადავლენ. ეს მოძრაობა სამამულო ქვეყნის სამუშაო ძალას შეამცირეს და შედეგად ხელფასებს გაზრდის ამ ქვეყანაში, იმავედროულად უცხო ქვეყანაში სამუშაო ძალა გაიზრდება და ხელფასები შემცირდება. თუ მუშახელის მოძრაობას დაბრკოლებები არ შეექმნება, ეს პროცესი გაგრძელდება, ვიდრე ხელფასები არ გათანაბრდება.

მნიშვნელოვანია გამოვყოთ სამი საკითხი, რომლებიც განსაზღვრავენ მსოფლიოს მილიონობით მოსახლის სამუშაო ძალის ასეთ გადანაწილებას:

1. ეს ხელფასის რეალური განაკვეთების დაახლოებას იწვევს. სამამულო ქვეყანაში ხელფასები მოიმატებს და უცხო ქვეყანაში შემცირდება;
2. ის მთლიანობაში მსოფლიო გამოშვებას ზრდის;
3. ცვლილებები ზოგ ადამიანს დააზარალებს. ისინი ვინც თავიდანვე სამამულო ქვეყანაში მუშაობდნენ, უფრო მაღალ ხელფასებს მიიღებენ, ხოლო ვინც თავიდანვე უცხო ქვეყანაშია დასაქმებულნი მიიღებენ უფრო დაბალ ანაზღაურებას. მიწის მფლობელები

უცხო ქვეყანაში ისარგებლებენ გაზრდილი სამუშაო ძალით, ხოლო სამამულო ქვეყანაში დაზარალებიან.

სწორედ აღნიშნულმა პროცესებმა გამოიწვია ხელფასების დაახლოება.

ცხრილი გვიჩვენებს რეალურ ხელფასებს 1870 წელს და მათ ცვლილებას პირველი მსოფლიო ომის დაწყებამდე.¹

	რეალური ხელფასები 1870 (აშშ=100)	რეალური ხელფასების ზრდა %-ლი წილი, 1870-1913
ქვეყნები სადაც გადავიდნენ		
არგენტინა	53	51
ავსტრალია	110	1
კანადა	86	121
აშშ	100	47
ქვეყნები საიდანაც გადავიდნენ		
ირლანდია	43	84
იტალია	23	112
ნორვეგია	24	193
შვედეთი	24	250

ამ ცხრილით ირკვევა, რომ პერიოდის დასაწყისში რეალური ხელფასები უფრო მაღალი იყო მიმღებ ქვეყნებში, ვიდრე სამამულოში. შემდგომი ოთხი ათწლეულის მანძილზე რეალურმა ხელფასებმა ყველა ქვეყანაში მოიმატა, მაგრამ ისინი უფრო სწრაფად სამამულო ქვეყანებში გაიზარდა, ვიდრე მიმღებში. ეს ნიშნავს რომ მიგრაციამ მსოფლიოს ხელფასების გათანაბრება გამოიწვია.

აშშ-ის მოსახლეობაში იმიგრანტების წილი ბოლო ორი საუკუნის განმავლობაში ძალიან იცვლება. მე-20 საუკუნის დასაწყისში, საზღვარგარეთ დაბადებული აშშ-ის მოქალაქეების რაოდენობა ძალზედ გაიზარდა აღმოსავლეთ და სამხრეთ ევროპიდან დიდი მიგრაციის გამო. მკაცრმა შეზღუდვებმა, რომელიც 1920 წელს შემოიღეს, ამ ხანას ბოლო მოუღო. 1960-იანი წლებისათვის იმიგრანტები ამერიკისთვის მცირე ფაქტორი იყო. იმიგრაციის ახალი ტალღა 1970-იან წლებში დაიწყო. ამჯერად, უმრავლესობა ლათინო-ამერიკული ქვეყნებიდან და აზიიდან მოდიოდა. მიუხედავად იმისა, რომ მას შემდეგ იმიგრანტების წილი სტაბილურად იზრდება, ის მაინც იმ დონეზე დაბალია, ვიდრე იმიგრაციის პირველი ტალღის დროს იყო. იმიგრაციის ახალი ტალღის შედეგი სამუშაო ძალა გაიზარდა. მაგალითად თუ განვიხილავთ აშშ-ს, 2014 წლისათვის უცხოეთში დაბადებულმა მუშახელმა აშშ-ის სამუშაო ძალის 16.7% შეადგინეს.

ამას დაერთო ის ფაქტიც, რომ MERCOSUR, რომელიც უმსხვილესი დაჯგუფებაა სამხრეთ ამერიკაში (არგენტინა, ბრაზილია, პარაგვაი და ურუგვაი, ხოლო ასოცირებული წევრების სახით — ჩილე და ბოლივია). შრომით ურთიერთობებში, ასუნსონის შეთანხმების თანახმად, ამოქმედდა პრინციპი სამუშაო ძალის თავისუფლად გადაადგილების შესახებ MERCOSUR -ის ქვეყნებში და ამგვარად შეიქმნა 210 მლნ-ზე მეტი ადამიანური რესურსის ტევადობის შრომის ბაზარი. რეგიონის ყველა ქვეყანა დადგა ისეთი პრობლემის წინაშე, როგორცაა: უმუშევრობა, სამუშაო ძალის გაიაფება და „სოციალური დემპინგი“. MERCOSUR -ში გაერთიანებულნი სახელმწიფოები განსხვავდებიან არა მარტო ეკონომიკური განვითარებით, არამედ ტრადიციით, კულტურით, დემოგრაფიით და

¹Jeffrey G. Williamson, The Evolution of Global Labor Markets Since 1930.

მოსახლეობის განათლების დონით, რაც რა თქმა უნდა, ზეგავლენას ახდენს ახალ შრომის ბაზარზე.

სამუშაო ძალის მოძრაობა სხვადასხვა ქვეყნების შრომით ბაზრებს შორის ეფუძნება ეროვნული ეკონომიკის პოტენციალის განსხვავებას და დამოკიდებულია რეგიონების მიგრაციულ შესაძლებლობაზე. მიგრაციის შესაძლებლობა კი უნდა განვიხილოთ, როგორც მიგრაციის რესურსების ხელმისაწვდომობა, რომელიც მდებარეობს დონორ ქვეყნებში და პოტენციურად მიმართულია მიგრაციის მიმღებ ქვეყანაში. მიგრაციული შესაძლებლობა დამოკიდებულია არა მხოლოდ დონორი ქვეყნების შესაძლებლობებზე, არამედ მიმზიდველი ქვეყნისთვის მიგრანტების საჭირო მასშტაბზე და სასურველ სტრუქტურაზე, აგრეთვე მათი მიღების მისაღებ პირობებზე. შრომითი რესურსების იმპორტის შედეგად ემიგრანტები ზრდიან გამომუშავებას და პროდუქტიულობას როგორც მოკლე, ისე საშუალო ვადიან პერიოდში. მიმღები ქვეყანა იღებს იაფ მუშახელს და მზა სპეციალისტებს, შედეგად ეკონომიკური ზრდა ჩქარდება და სახელმწიფო ბიუჯეტის დადებითი დინამიკაც. განვითარებულ ეკონომიკებში იმიგრაციის ერთი პროცენტით ზრდა მთლიან დასაქმებაში, მეხუთე წლისთვის ზრდის გამომუშავებას თითქმის ერთი პროცენტით. ეს იმიტომ ხდება, რომ ადგილობრივ მუშაკებსა და ემიგრანტებს შრომის ბაზარზე შემოაქვს სხვადასხვა უნარები, რომლებიც ავსებენ ერთმანეთს და ზრდის პროდუქტიულობას. გარდა ამისა, იმიგრაციით გამოწვეული პროდუქტიულობის მცირე ზრდაც კი ხელს უწყობს ადგილობრივი მოსახლეობის საშუალო შემოსავლის ზრდას. ამავდროულად, ტერიტორიაზე არამკვიდრი მოსახლეობის გაზრდილი კონცენტრაცია უარყოფითად აისახება მასპინძელ ქვეყნებში სოციალურ და არა მხოლოდ სოციალურ ურთიერთობებზე.

საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ ეკონომისტების შეფასებების მიხედვით, აშშ-ის ხელფასები 3%-ით უფრო დაბალია, ვიდრე იმიგრაციის არარსებობის შემთხვევაში შეიძლებოდა ყოფილიყო. თუმცა საშუალო ხელფასების შედარება შეიძლება არასწორიც იყოს, რადგან. აშშ-ის მთლიან მოსახლეობასთან შედარებით, იმიგრანტებს ძალიან განსხვავებული განათლება აქვთ. უცხოეთში დაბადებული მუშახელი კონცენტრირებულია ყველაზე დაბალი განათლების ჯგუფებში. მაგ 2016 წელს აშშ-ში იმიგრანტი სამუშაო ძალის 28%-ს არ ჰქონდა სრული სასკოლო განათლება ან მისი ექვივალენტი; მაშინ როცა შშ-ის ადგილობრივ მუშახელის ანალოგიური მაჩვენებელი მხოლოდ 6%-ია. შესაბამისად სხვადასხვა დონის განათლების მქონე მუშახელი წარმოებისათვის სხვადასხვა დანახარჯია და მარტივად ერთმანეთს ვერ შეენაცვლებიან. თუმცა სხვა შეფასებების მიხედვით, რეალურად, იმიგრაციამ ადგილობრივი უმრავლესობის ხელფასები გაზარდა. იმიგრაციის ნეგატიური შედეგი ნაკლებად განათლებული ამერიკელების ხელფასებზე აისახა. თუმცა ეკონომისტები ბევრს კამათობენ თუ რამდენად დიდია ეს ნეგატიური შედეგები. შეფასებები ძირითადად 8 და ნაკლებ პროცენტს შორის მერყეობს. თუმცა აშშ-ს მთლიანი სამამულო პროდუქტი იმიგრაციამ აშკარად გაზარდა.

აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ განვითარებული ქვეყნებისაგან განსხვავებით, განვითარებად ქვეყნებში ლტოლვილთა იმიგრაციის შემთხვევაში, პროდუქტიულობის ზრდის ასეთი დადებითი გავლენა არ არსებობს. ეს გამოწვეულია იმ სირთულეებით, რომლებსაც ეს მიგრანტები განიცდიან ადგილობრივ შრომის ბაზრებზე ინტეგრაციისას.

საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ ბოლო 60 წლის განმავლობაში, მიგრანტების წილი მსოფლიოს მოსახლეობაში დაახლოებით 3 პროცენტია. 1990 წლიდან დღემდე მიგრანტების რაოდენობა 120 მილიონზე მეტით არის გაზრდილი. 2019 წელს მსოფლიოში 270 მილიონი მიგრანტი იყო, 2020 წელს COVID-19 კრიზისის გამო მიგრაციული ნაკადები დროებით მოულოდნელად შეჩერდა. პანდემიით გამოწვეულმა ძალდატანებით შეწყვეტილმა სოციალურმა ურთიერთობებმა და მისგან გამოწვეულმა დეფორმაციებმა

ადამიანთა შორის ურთიერთობის მთელ სისტემაზე დატოვა კვალი. კერძოდ შემცირებულმა იმიგრაციამ და მაღალმა უმუშევრობის დონემ, უარყოფითი გავლენა მოახდინა ღარიბ ქვეყნებზე, რომლებიც დიდად არიან დამოკიდებულნი მიგრანტი მუშაკების მიერ სახლში გაგზავნილ ფულად გზავნილებზე. მიგრაცია თავისუფალ მობილურ ადგილებში პანდემიამ ნაკლებად დაზარალდა, მაგრამ მაინც დაეცა 17%-ით 2020 წელს.

მიგრაციის რეკორდული შემცირების შემდეგ, 2021 წელს OECD-ის ქვეყნებში მუდმივი ტიპის მიგრაცია 22%-ით დაბრუნდა ანუ მიიღეს 4,8 მილიონი ახალი მუდმივი ტიპის ემიგრანტი, მაგრამ მაინც ნახევარ მილიონზე ნაკლებია ვიდრე 2019 წელს იყო. ასევე აღსანიშნავია ისიც, რომ პირველი მონაცემების მიხედვით მუდმივი მიგრაციის ნაკადების ზრდა გაგრძელდა 2022 წელსაც. 2021 წელს OECD-ის ქვეყნებში შემოდინების უდიდეს კატეგორიად დარჩა ოჯახური მიგრაცია - 40%-ით, შრომითი მიგრაცია - 45%-ით და თავშესაფრის ახალი განაცხადების რაოდენობა 28%-ით, რაც 1 მილიონს აჭარბებს. ძირითადი წარმოშობის ქვეყნები იყო ნიკარაგუა, ავღანეთი და სირია.

შეერთებული შტატები დარჩა მუდმივი ემიგრანტების ყველაზე დიდ მიმღებად 2021 წელს (834 000), 43%-ით მეტი, ვიდრე 2020 წელს და 19%-ით ნაკლები, ვიდრე 2019 წელს. ეკონომისტები ვარაუდობენ, რომ განვითარებადი ქვეყნებიდან განვითარებული ეკონომიკის მქონე ქვეყნებში მომდევნო 30 წლის განმავლობაში მოსახლეობა მიგრაციული ზეწოლა გაგრძელდება და გაიზრდება.

3. ყოფილი საერთაშორისო სტუდენტები ბევრ ქვეყანაში შრომითი მიგრაციის მნიშვნელოვანი წყაროა. სწავლის პერიოდში, ყოველი მესამე და მეოთხე საერთაშორისო სტუდენტი მუშაობს ევროკავშირში, გაერთიანებულ სამეფოსა და შეერთებულ შტატებში, დაახლოებით ყოველი მეორე ავსტრალიაში და ათიდან ცხრა იაპონიაში.

2020 წელს OECD-ში 4.4 მილიონი საერთაშორისო სტუდენტი იყო ჩარიცხული, რაც საშუალოდ შეადგენს ყველა უმაღლესი სასწავლებლის 10%-ს. ყველაზე მნიშვნელოვანი მიმღები ქვეყნებია შეერთებული შტატები (22%), გაერთიანებული სამეფო (13%) და ავსტრალია (10%). მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო სტუდენტების მიმართულებები დივერსიფიცირებული იყო ბოლო ათწლეულის განმავლობაში, მთავარი წარმოშობის ქვეყნები რჩებიან ჩინეთი და ინდოეთი.

გასული ათწლეულის განმავლობაში OECD-ის თითქმის ყველა ქვეყანა ახორციელებდა ფართო პოლიტიკას, რათა შეენარჩუნებინათ საერთაშორისო სტუდენტები სწავლის დასრულების შემდეგ, მაგრამ საერთაშორისო სტუდენტების შენარჩუნება მნიშვნელოვნად განსხვავდება ქვეყნების მიხედვით. პირველადი მიღებიდან ხუთი წლის შემდეგ, საერთაშორისო სტუდენტების 60%-ზე მეტი, რომლებმაც მიიღეს სწავლის მიზნით 2015 წელს კანადასა და გერმანიაში, ჯერ კიდევ იმყოფებიან დაახლოებით ნახევარი ავსტრალიაში, ესტონეთსა და ახალ ზელანდიაში ასევე საფრანგეთსა და იაპონიაში. დარჩენილი სტუდენტების (15%-ზე ნაკლები) დანიაში, სლოვენიაში, იტალიასა და ნორვეგიაში.

სწავლის ნებართვებიდან სამუშაოზე მიმღებთა გადასვლამ შეადგინა 2019 წელს, საფრანგეთში (52%), იტალიაში (46%) და იაპონიაში (37%). შეერთებულ შტატებში (57%)-ს. საერთაშორისო სტუდენტებს, რომლებიც სწავლის შემდგომ რჩებიან მასპინძელ ქვეყანაში, აქვთ გრძელვადიანი დასაქმების მაჩვენებლები კვალიფიკაციიდან გამომდინარე, რომლებიც ბევრად აღემატება შრომით მიგრანტების მაჩვენებელს.

მიუხედავად იმისა, რომ სტუდენტური მიგრაცია შეიძლება იყოს დიდი სარგებელი, უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებებისთვის. კარიბჭის როლის დელეგირება და

ეკონომიკური მიგრაციის მზარდი წილი, რომელსაც ყოფილი სტუდენტები შეადგენენ, კვლავ შეიცავს უამრავ რისკს, მათ შორის მიგრაციის რეგულირების დამახინჯებას და შრომის ბაზრის რეგულაციების შელახვას.

OECD-ის ქვეყნებში, 2020 სასწავლო წელს საერთაშორისო სტუდენტები შეადგენდნენ ბაკალავრის საფეხურზე ჩარიცხულ სტუდენტთა 5%-ს, მაგისტრატურაში 14%-ს და დოქტორანტურის 24%-ს². 2020 წელს OECD-ის ქვეყნებში საერთაშორისო სტუდენტების 29% დარჩა იმავე წარმოშობის გეოგრაფიულ რეგიონში. მთლიანობაში, OECD-ში, საერთაშორისო სტუდენტების პირდაპირი ექსპორტის შემოსავალი ნომინალური თვალსაზრისით გაიზარდა 50 მილიარდი ევროდან 110 მილიარდ ევრომდე 2010- 2019 წწ-ში.

2. ეკონომიკაზე მიგრაციის გავლენის შეფასება და საქართველოს პოლიტიკა

არსებობს ეკონომიკაზე იმიგრაციის გავლენის შეფასების სირთულე. თუმცა, მისი ერთი შეხედვით უდაოდ დადებითი ეკონომიკური ეფექტი სულ უფრო და უფრო კლებულობს ახლა, როდესაც იმიგრაციის უარყოფითი სოციალურ-პოლიტიკური შედეგები აშკარად ჩანს იმ ქვეყნებისა და რეგიონებისთვის, სადაც მიგრანტები ჩადიან და რაც დიდწილად გამომდინარეობს მისივე მახასიათებლებიდან და ნათლად ვლინდება:

- ტერორიზმის გაზრდილი საფრთხე;
- ეროვნული იდენტობის ეროზია და რასიზმი;
- ეთნიკური კონფლიქტების ზრდა და პოლიტიკური ექსტრემიზმი;
- მიგრანტ მუშაკებსა და მეწარმეებს შორის ექსპლუატაციის გაზრდა, რაც გამოიხატება ხელფასების შემცირებაში;
- ეროვნული ვალუტის გადინებაში ექსპორტის სახით ან მიგრანტების მიერ თანხების გადარიცხვის სახით;
- დამატებითი პრობლემების გაჩენა, რომლებიც დაკავშირებულია ემიგრანტების სოციალური დაცვასთან, დანაშაულის დონის მატებასთან;
- ჩრდილოვანი ეკონომიკის სექტორის ზრდა მიგრანტების ოფიციალური დასაქმების შესაძლებლობის არარსებობის პირობებში;
- გაწვრთნილი იაფი იმიგრანტი სპეციალისტების დაკარგვა სამშობლოში დაბრუნებისთანავე;
- ძირძველ მოსახლეობაში ხელფასების შემცირება (იქ სადაც ადგილობრივი მუშები კონკურენციას უწევენ ემიგრანტებს);
- სოციალური ხარჯების ზრდაში;
- ეკონომიკური ზრდის შენელება და ა. შ.

მსოფლიოს სხვა ქვეყნების მსგავსად, საქართველოშიც ემიგრაციის და იმიგრაციის გამომწვევი ფაქტორები კომპლექსურია და დაკავშირებულია როგორც ეკონომიკურ, სოციალურ და პოლიტიკურ ცვლილებებთან, ისე ადამიანების ინდივიდუალურ გადაწყვეტილებებთან. საქართველოს უახლეს ისტორიაში იყო პერიოდი, როდესაც ემიგრაცია, ძირითადი მიზეზი, ქვეყანაში არსებული არასტაბილური სიტუაცია და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული გარემოებები იყო განპირობებული. თუმცა მოგვიანებით ემიგრაციული ნაკადების ზრდაში მნიშვნელოვანი როლი ითამაშეს ეკონომიკურმა და სოციალურმა ფაქტორებმა კერძოდ:

² Migration flows bounced back in 2021. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/30fe16d2-en/index.html?itemId=/content/publication/30fe16d2-en> [უ. გ. 1.03.2023].

- სოფლად არსებულმა უმუშევრობამ გამოიწვია სოფლის მოსახლეობის ქალაქებში მასობრივი მიგრაცია, აგრეთვე საზღვარგარეთ მათი ემიგრაცია. პრობლემას ამწვავებს ის ფაქტიც, რომ სოფლის მოსახლეობაში ყოველწლიურად მცირდება მოზარდების (16 წლამდე) წილი და იზრდება ხანდაზმულთა (60 წელს გადაცილებული) ხვედრითი წილი, რის გამოც სოფლების აბსოლუტურ უმეტესობაში ბუნებრივი ზრდის მაჩვენებელი ნულს ქვემოთაა;
- ცხოვრების დონის მნიშვნელოვანმა ეკონომიკურმა განსხვავებებმა,
- მიგრანტების სურვილებმა გაიუმჯობესონ თავიანთი ოჯახების ცხოვრების დონე ახალ საცხოვრებელ ადგილზე გადასვლით ან ფულის საშოვნელად საზღვარგარეთ გამგზავრებით;
- ემიგრანტთა ქსელები საზღვარგარეთ;
- განვითარებულ ქვეყნებში განათლების მიღების უკეთესი შესაძლებლობები.

შედეგად მიგრაციული პროცესებმა ჩვენს ქვეყანაში გამოიწვიეს სოციალური გარდაქმნები, კერძოდ ასაკობრივი და სქესობრივი სტრუქტურის დეფორმაცია მოსახლეობის ბუნებრივი კლების და „ტვინების გადინების“ ეფექტი.

შრომითი რესურსების გამოყენების ეფექტურობა ვლინდება უმუშევრობის დონის განსაზღვრით, რაც ახასიათებს შრომითი რესურსების სწორად გამოყენების ხარისხს. მართალია უმუშევრობა საქართველოს მაგალითზე ბოლო 10 წლის განმავლობაში 6.6%-ით შემცირდა (2010-2021წწ. მაჩვენებლების მიხედვით) და 2021 წლის მონაცემების მიხედვით 20.6%-ია, მაინც მსოფლიოს უმუშევრობის ამავე წლის მაჩვენებელთან (6.18%) შედარებით 3 ჯერ მეტია. ამასთან შემოსავლების დაბალი დონის პრობლემა აწუხებს დასაქმებულთა ყველა კატეგორიას. ეკონომიკაში დასაქმებულთა საშუალო თვიური ნომინალური ხელფასი ცალკეულ სფეროებში მართალია გაუმჯობესდა, მაგრამ მისი სიდიდე აბსოლუტურ ციფრებში კვლავ დაბალია 1 360 ლარია³, მაშინ როდესაც ევროპაში ეს მაჩვენებელი 2 570 ევროა⁴, აშშ-ში- 4 176\$-ია⁵. ამასთან, პანდემიის პირობებში 2019-2021წწ. უმუშევრობა კვლავ გაიზარდა 3%-ით, რაც იწვევს შრომით იმიგრაციის პროცესს, რის შედეგადაც მივიღეთ მოსახლეობის კვლავწარმოების ისეთი ტიპი, რომლისთვისაც დამახასიათებელია შობადობის დაბალი დონე, სიკვდილიანობის ზრდა და მიგრაციის უარყოფითი სალდო⁶ 2021წ.- (- 25 966) კაცი და ფულადი გზავნილების მოცულობის ზრდაც, რაც 133.2% -ით (2022წ- 535, 3 მლნ აშშ დოლარი) მეტია წინა წლის მაჩვენებელთან შედარებით⁷ და იგი ემიგრანტთა ოჯახების დიდი ნაწილისთვის მნიშვნელოვან საარსებო წყაროს წარმოადგენს. ამავდროულად ფულად გზავნილებს ადამიანური კაპიტალის განვითარებაშიც დიდი წვლილი შეაქვს, რადგანაც იგი უმეტესწილად ჯანდაცვასა და განათლებას ხმარდება.

³ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

<https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/50/shinameurneobebis-shemosavlebi> [უ. გ. 1.03.2023].

⁴ Average Monthly Salary in European Union 2022 <https://www.reinisfischer.com/average-monthly-salary-european-union-2022> [უ. გ. 1.03.2023].

⁵ America: Rankings by Country of Average Monthly Net Salary (After Tax) (Salaries And Financing) https://www.numbeo.com/cost-of-living/country_price_rankings?displayCurrency=USD&itemId=105®ion=019 [უ. გ. 1.03.2023].

⁶ მიგრაცია, საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

<https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/322/migratsia> [უ. გ. 1.03.2023].

⁷ ფულადი გზავნილები, საქართველოს ეროვნული ბანკი

<https://nbg.gov.ge/page/%E1%83%A4%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%93%E1%83%98-%E1%83%92%E1%83%96%E1%83%90%E1%83%95%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98> [უ. გ. 1.03.2023].

საქართველოს მოსახლეობის რიცხოვნობა საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით 2022წ. 1 იანვრის მონაცემებით 3 688 6 კაცია და აქედან 99 974 ემიგრანტია რაც წინა წელთან შედარებით 34.6%-ით მეტია და მათი 88.6% შრომისუნარიან ასაკში მყოფ მოსახლეობას (15-64წლის ასაკობრივი ჯგუფი) წარმოადგენს.

საქართველოს ემიგრანტების განაწილება ამჟამინდელი საცხოვრებელი ქვეყნის მიხედვით

ამჟამინდელი საცხოვრებელი ქვეყანა	სულ
რუსეთი	19 195
საბერძნეთი	14 048
თურქეთი	9 922
იტალია	9 612
გერმანია	6 259
აშშ	5 021
სულ	99 974

საქართველო როდესაც ზემოთ აღნიშნულ დემოგრაფიულ კრიზისს განიცდის, არის იაფი შრომითი მიგრაციის რესურსების მიმწოდებელი, რომელიც ასე აუცილებელია ჩვენი ეკონომიკის მდგრადი განვითარებისათვის.

ამასთან წლიდან წლამდე იზრდება იმპორტირებული პროდუქციის წილი ქვეყანაში მოხმარებული სასურსათო კალათის მოცულობაში, რაც არსებითად აფერხებს ადგილობრივი სასოფლო-სამეურნეო წარმოების განვითარებას და შრომითი მიგრაციის შეჩერებას.

შესაბამისად მიგრაციის ეფექტიანი მართვა საქართველოს პოლიტიკისთვის დემოგრაფიული და უმუშევრობის პრობლემების მოგვარების ორერთიანი ფორმულაა, იგი ასევე წარმოადგენს ევროკავშირთან დაახლოების მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს. რადგანაც შრომის ბაზარი, სოციალური სისტემის განუყოფელი ნაწილი და ეკონომიკური სისტემის მნიშვნელოვანი კომპონენტია. სწორედ ბაზრის ეფექტურობაზე და ბალანსზე დამოკიდებული კონკრეტული ტერიტორიის ეკონომიკური ზრდა. ა. გ. შრომის ბაზარზე კომპლექსურად მოქმედებს, როგორც ხელისუფლების ასევე სოციალურ-ეკონომიკური მარეგულირებელი ღონისძიებები. შრომის ბაზრის განვითარება პირდაპირ დამოკიდებულია შრომის მოთხოვნაზე და შრომის მიწოდებაზე. ხოლო შრომის ბაზრის ფუნქციონირების პროცესში ამ ფაქტორებს შორის დროებითი წონასწორობის გამო, იქმნება ურთიერთდამოკიდებული წონასწორობა დასაქმების დონესა და ხელფასების დონეს შორის. ამ პირობებში შრომის მიწოდება პირდაპირპროპორციულია ხელფასის დონისა.

სწორედ ამიტომ, მიგრაციის პოლიტიკის სწორი დაგეგმვა და მართვა ჩვენს ქვეყანაში ჯერ კიდევ პრეზიდენტ ედუარდ შევარდნაძის დროს 1997 წელს დაიწყო, როდესაც შეიქმნა პირველი დოკუმენტი „საქართველოს მიგრაციის პოლიტიკის კონცეფციის შესახებ“. შემდგომში საქართველოსთვის სტრატეგიულ დოკუმენტად იქცა 2013-2015 და 2016-2020 წლების მიგრაციის სტრატეგიები⁸, რომელიც დაგროვილ გამოცდილებაზე და იმჟამინდელი რეალობის გათვალისწინებით (საუბარია ასოცირების შეთანხმებაზე და ვიზალიბერალიზაციის სამოქმედო გეგმაზე) შემუშავდა. თუმცა არსებული

⁸საქართველოს 2016-2020 წლების მიგრაციის სტრატეგია https://migration.commission.ge/files/migration_strategy_2016-2020_geo_final_-_amended.pdf [უ. გ. 1.03.2023].

მარეგულირებელი ჩარჩო არასაკმარისი აღმოჩნდა, რადგან მიგრანტების დიდი ნაწილის რეგისტრაცია ვერ ხერხდებოდა და აღრიცხვა შეუძლებელი იყო. მართალია, რომ ახალი კანონები მნიშვნელოვანი წინგადადგმული ნაბიჯი იყო, მათ ვერ გადაჭრეს მთელი რიგი პრობლემები, როგორც იყო მასიურ არალეგალური მიგრაცია და სამუშაო ნებართვის მიღება.

მიუხედავად ამისა ჩვენი მთავრობა არ არის პოლიტიკური მოვლენების პასიური დამკვირვებელი გლობალურ და ადგილობრივ მიგრაციის სფეროში მომხდარი ძვრების და მათთან დაკავშირებული ცვლილებების. შედეგად შეიმუშავდა 2021-2030 წწ. საქართველოს მიგრაციის სტრატეგია⁹, რომლის მიზანს წარმოადგენს – განსაზღვროს სფეროში ქვეყნის კონკრეტული ინტერესები, მთავრობის მათ „მიგრაციის და განვითარების“ პოლიტიკა და წარმატებულ საერთაშორისო პრაქტიკასთან კორელაციის გზით განავითაროს საკუთარი სისტემა, რათა უპასუხოს თანამედროვე საზოგადოებრიობის წინაშე მდგარ გამოწვევებს.

3. შრომის ბაზრის ფორმირების სირთულეები და გადაჭრის გზები

შრომის ბაზრის განხილვისას და მასზე შრომითი მიგრაციის გავლენის შეფასებისას, უნდა აღინიშნოს, რომ კლასიკური თეორიის დებულებები არ იძლევა პოტენციური მიგრანტებისა და დამსაქმებლების ურთიერთქმედების აღწერის საშუალებას, რადგან ეს მიდგომა არ ითვალისწინებს რეგულაციებს მიგრანტების ქცევა გადაადგილებისას.

ნეოკლასიკური მიმართულების წარმომადგენლების მიერ შემუშავებულ ზღვრული პროდუქტიულობის თეორიის თანახმად, რომელშიც საქონლის ღირებულება განისაზღვრება მათი ზღვრული სარგებლიანობით, ინდივიდის საჭიროებების სუბიექტური შეფასებების საფუძველზე. ამ დებულებებით, სამთავრობო რეგულირება არ არის აუცილებელი ინსტრუმენტი სრული დასაქმების უზრუნველსაყოფად. ამავდროულად, დებულება ბაზრის საჭიროებებზე ხელფასების მოქნილი რეაგირების შესახებ, მიწოდებისა და მოთხოვნის მიხედვით, შესაძლებელს ხდის გავითვალისწინოთ მოსახლეობის მიგრაციის დინამიკის გავლენა შრომის ბაზრის განვითარებაზე. ნეოკლასიკური სკოლის მომხრეები ვარაუდობდნენ, რომ ხელფასების ზომა შრომის ბაზრის მექანიზმის ერთ-ერთი მთავარი მარეგულირებელია და რომ ხელფასის დონის ზრდა იწვევს დასაქმების დონის შემცირებას, ე. ი. იზრდება უმუშევრობა, რადგან მაღალი ხელფასები იწვევს წარმოების უფრო მაღალ ხარჯებს და სამუშაო ადგილების შემცირებას. ასევე აღინიშნა, რომ წარმოების ხარჯების კლებასთან ერთად ხდება პროდუქტის ფასის კლებას და მოსახლეობის მსყიდველუნარიანობის ზრდა. შედეგად, იქმნება დამატებითი მოთხოვნა, რაც ხელს უწყობს წარმოების გაფართოებას და დასაქმებას.

ეკონომისტების ნაწილი პატარა ქვეყნების, მცირე მასშტაბიანობის პრობლემის გადაწყვეტას, ვიწრო სპექტრის საქონლის წარმოებასა და ექსპორტში სპეციალიზაციაში ხედავს და დანარჩენი საქონლის იმპორტს გთავაზობს. მეორეს მხრივ კი ქვეყნის იმპორტშემცველი ინდუსტრიალიზაციის სტრატეგია ასეთ არჩევანს ეწინააღმდეგება, რადგან კრიტიკოსები ამტკიცებენ, რომ ამ სტრატეგიამ სხვა ისეთ პრობლემებს წარმოშვებს, როგორცაა ზემოთ აღნიშნული (მიგრაცია, განსხვავება შემოსავლებში, უმუშევრობა და ა. შ.).

პრობლემის გადასაჭრელად გთავაზობთ საქართველოში განსაზღვროთ ცალკეული სოფლებისათვის მცენარეთა გავრცელების საუკეთესო არეალი, მეცხოველეობის ორგანიზების უმჯობესი ბუნებრივი პირობები და მათი გათვალისწინებით მოვახდინოთ

⁹საქართველოს 2021-2030 წლების მიგრაციის სტრატეგია https://migration.commission.ge/files/ms30_geo_web4.pdf [უ. გ. 1.03.2023].

სასოფლო წარმოების სწორი სპეციალიზაცია და ფერმერული მეურნეობის რაციონალური ზომების ფორმირება სპეციალური სტრუქტურების (სოფლის მეურნეობისა და ფინანსთა სამინისტროები) დახმარებით, რათა შევძლოთ სახელმწიფოს მიერ დაცული სქემების შემოღება და სახელმწიფოსათვის პრიორიტეტული სასოფლო-სამეურნეო კულტურების განსზღვრა. რაც გამოიწვევს შრომისუნარიანი მოსახლეობის დასაქმებას და შემოსავლების ზრდას. შედეგად უდავოდ შემცირდება მიგრაციულ ზეწოლა.

მართალია მიგრაციაზე ასევე გავლენას ახდენს სხვა ალტერნატიული ფაქტორებიც. მაგალითად, კლიმატის ცვლილებამ შეიძლება გამოიწვიოს შიდა და რეგიონული მიგრაციის მნიშვნელოვანი ზრდა განვითარებად ქვეყნებში. თუმცა მისი გავლენა განვითარებულ ეკონომიკაზე რა თქმა უნდა ნაკლებად მკაფიოა, რადგან ბევრ ღარიბ ქვეყანაში დაბალ შემოსავალმა შეიძლება მეტი ადამიანი შეინარჩუნოს მათი წარმოშობის რეგიონში.

იმისათვის რომ საქართველოში შეიქმნას და განვითარდეს შრომის ბაზარი აუცილებელია, როგორც მიგრაციის პოლიტიკის წარმოება, რაც თემაში განვიხილეთ ასევე კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტების მოზიდვა და დასაქმება, საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების კონცეფციის ფორმირება, რათა მაქსიმალურად გავზარდოთ შემომავალები იმ რესურსების გამოყენებით რაც ჩვენს ქვეყანად ბუნებრივ-კლიმატურ-გეოგრაფიული ფაქტორების გათვალისწინებით გააჩნია.

შრომის ბაზრის განვითარება შეამცირებს მიგრაციული ნაკადებს თუ მოხდება პოტენციურ მიგრანტებთან პროგრამების შემუშავება, მათი განათლების, კვალიფიკაციის დონის, ენის ცოდნისა და პიროვნული თვისებების გათვალისწინებით, რათა მოხდეს მდგრადი ეკონომიკური ზრდისთვის აუცილებელი მაღალი ხარისხის შრომითი რესურსების მოზიდვა.

მიმდინარე მიგრაციული პროცესების ოპტიმიზაცია შრომის ბაზარზე, განვითარების პროგრამებისა და ღონისძიებების შემუშავება საფუძველ მისცემს საქართველოს მოხდინოს:

- უმუშევრობის შემცირების და ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ღონისძიებები;
- საგანმანათლებლო და სამეცნიერო მიგრაციის დინამიკის კონტროლი;
- შრომითი მიგრაციის მართვა სოციალურ-ეკონომიკური რისკების, გაურკვევლობის და კრიზისული პირობების დროს;
- დაბრუნებული შრომის შენარჩუნება-დასაქმება;
- კვალიფიციური სპეციალისტების მიგრაციის შემცირება, რომელნიც ჩართული არიან უცხოურ სამეცნიერო ორგანიზაციებში, რათა განვახორციელოთ პერსპექტიულ ერთობლივ პროექტები.
- უცხოელი მეცნიერების მოზიდვა სამეცნიერო პროექტებზე სამუშაოდ.

დასკვნა

უნდა აღინიშნოს, რომ მიგრაციას ერთის მხრივ სარგებელი მოაქვს მასპინძელ ქვეყნებს და აძლევს მიგრანტებს უკეთესი ცხოვრების შესაძლებლობებს. მაგრამ, მას ასევე შეუძლია შექმნას პრობლემები საგადასახადო შემოსავლის და მთავრობის დანახარჯების განაწილების სფეროში, რადგან ბაზრის გარკვეულ სეგმენტებში ადგილობრივმა მუშაკებმა შეიძლება განიცადონ ეკონომიკური ზარალი, დროებით მაინც. ამიტომ, საგადასახადო და შრომის ბაზრის პოლიტიკა უნდა იქნას გამოყენებული შემოსავლების მხარდასაჭერად და ადგილობრივი მოსახლეობის გადამზადებისთვის, რომლებიც შრომის ბაზრის სირთულეებს აწყდებიან. ასევე ერთი მხრივ, იმიგრანტები გადასახადებს იხდიან და

ამგვარად დანახარჯების დაფარვას ხელს უწყობენ, მეორე მხრივ, ისინი მთავრობას დანახარჯს უზრდიან, რადგან მათი მანქანების გადაადგილებას გზები სჭირდება, მათ ბავშვებს-სკოლები, რომ ისწავლონ და ა. შ. რადგან ბევრი იმიგრანტი მცირე ხელფასზე მუშაობს და, შესაბამისად, მცირე გადასახადს იხდის, ისინი უფრო მეტ დამატებით დანახარჯებს წარმოშობენ, ვიდრე-იხდიან.

მიუხედავად აღნიშნულისა საერთაშორისო პოლიტიკის კოორდინაცია მოითხოვს ლტოლვილთა მიგრაციასთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარებას, რაც მოიცავს ლტოლვილების მასპინძლობის ხარჯების თანადაფინანსებას და განვითარებად ბაზრებსა და განვითარებად ქვეყნებში მათი ინტეგრაციის ხელშეწყობას, როგორცაა ენის სწავლება და პროფესიული წოდებების ხელშეწყობას, რათა დაეხმაროს მასპინძელ ქვეყნებში იმიგრანტს კიდევ უფრო უკეთესი შედეგების მიღწევაში.

და ბოლოს, დიდ მნიშვნელობას იძენს მომავალი მიგრაციული ნაკადების ანალიზისთვის, წარმოშობის ქვეყნების მოსახლეობის რაოდენობა. მეცნიერები ვარაუდობენ, რომ მოსახლეობის მობილურობა გაიზრდება მოცულობით, უფრო და უფრო მრავალფეროვანი გახდება მათი სოციალური და კულტურული მახასიათებლები. რადგანაც მიგრაციული პროცესები არის ეროვნული ეკონომიკების გლობალურ ურთიერთობებში შესვლის შედეგი, ხოლო ისინი შეიძლება განიხილებოდეს როგორც სტიმული შემდგომი სოციალური ტრანსფორმაციებისთვის როგორც მასპინძელ ქვეყნებში, ასევე წარმოშობის ქვეყნებში.

შვედი ავტორი მაქს ფრიჩი შვედეთში იმიგრაციის შედეგებზე, რაც ამ ქვეყანას მძიმედ დააწვა წერდა: „ჩვენ შრომა მოვითხოვეთ და ადამიანები მოვიდნენ“. სწორედ ის ფაქტი, რომ იმიგრანტები ადამიანები არიან იმიგრაციის საკითხს ასე ართულებს.¹⁰

¹⁰ Hanson, G., „Challenges for Immigration Policy,” in C. Fred Bergsten, ed The united states and the World Economy: Foreign Economic Policy for the Next Decade, Washington, D.C : Institute for International Economics, 2005, გვ. 343-372.

ბიბლიოგრაფია

1. Hanson, Goldin, „Challenges for Immigration Policy,” in C. Fred Bergsten, ed The united states and the World Economy: Foreign Economic Policy for the Next Decade, Washington, D.C : Institute for International Economics, 2005;
2. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური: სამუშაო ძალის მაჩვენებლები (დასაქმება და უმუშევრობა) 2021 წელი;
3. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური: „მოსახლეობის რიცხოვნობა 2022წლის 1 იანვრის მდგომარეობით“;
4. Migration flows bounced back in 2021. www.oecd-ilibrary.org [უკანასკნელად გადამოწმდა 1.03.2023];
5. საქართველოს ეროვნული ბანკი. www.nbg.gov.ge [უკანასკნელად გადამოწმდა 1.03.2023];
6. მიგრაცია www.geostat.ge [უკანასკნელად გადამოწმდა 1.03.2023];
7. მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია: საქართველოს 2019 მიგრაციის პროფილი;
8. მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია: საქართველოს 2016-2020 წლების მიგრაციის სტრატეგია. 30.11.2015;
9. მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია: ენციკლოპედიური ვერსია საქართველოს 2021-2030 წლების მიგრაციის სტრატეგია. 2020;
10. მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია: მოკლე ფორმატის მიგრაციის პროფილი ფულადი გზავნილები. თბილისი, საქართველო, 2016;
11. Верещагина, Татьяна, Александровна, Коростелева Елена Сергеевна, Миграция как фактор социально-экономического развития территории/Вестник Челябинского государственного университета. 2004. № 1;
12. შინამეურნეობების შემოსავლები www.geostat.ge [უკანასკნელად გადამოწმდა 1.03.2023];
13. Average Monthly Salary in European Union 2022 www.reinisfischer.com [უკანასკნელად გადამოწმდა 1.03.2023];
14. Rankings by Country of Average Monthly Net Salary (After Tax) (Salaries and Financing) www.numbeo.com [უკანასკნელად გადამოწმდა 1.03.2023];
15. ემიგრანტების განაწილება ამჟამინდელი საცხოვრებელი ქვეყნის და სქესის მიხედვით. www.geostat.ge [უკანასკნელად გადამოწმდა 1.03.2023].